Ik mocht hem niet langer stijven in zijn slechtheid ; beterschap was toch niet te wachten.... Wij, mijn vrouw en ik, hebben wat een verdriet gehad om de kinderen ; het heeft ons, die een materieelen welstand genoten en op onze hoeve een gelukkig leven konden hebben, ons heele bestaan vergald. Eindelijk stierf de moeder, en liet mij alleen met de herinnering aan al het doorstane leed. Alléén. Van de kinderen hoorde ik nooit iets meer sedert het sterven van hun moeder ; toen waren ze als prooivogels op hun moederlijk erfdeel aangevallen, om het in slechtheid te verkwisten. Ik was betrekkelijk gelukkig, omdat ik althans van hen niets vernam, en ik leefde mijn stille, sobere leven verder. Mijn bestaan op de eenzame hoeve was de eenige levenswijze naar mijn aard. Overdag had ik een ouden knecht, die mijn huishouden deed, hij melkte de paar koeien, maakte de stallen schoon, kookte het eten, en bediende me. Hij woonde met zijn vrouw in een tuinmanswoning niet ver van ons af. 's Avonds ging hij naar huis, maar 's morgens bijtijds was hij er weer om mijn ontbijt klaar te maken. En het mag vreemd klinken voor menschen die niet tevreden zijn voor ze gezelschap gevonden hebben, maar het pleizierigst vond ik het in huis, wanneer ook hij vertrokken was. Dàn eerst leefde ik op, voelde ik me geheel vrij, kon ik me geheel met mezelven bezighouden. In de kleine wereld van mijn woonkamer zat ik den langen avond achtereen, zonder dat iemand of iets me afleidde, en dacht ik aan mijn voorbije leven, aan mijn jeugd, aan mijn huwelijkstijd, aan mijn goede vrouw, aan mijn slechte kinderen, en aan het wonderlijke van dat alles. Veel heb ik geschreid, veel heb ik geleden bij het herdenken telkenmale, en toch. . . . ik kon er niet van buiten, steeds maar weer de wonden van het verleden te openen, mezelf pijn te doen. Door niemand gehinderd, door niemands bijzijn beklemd. . . . zoo leefde ik eerst volkomen . . . . De tegenwoordigheid van menschen hinderde me ; wat had ik ook weinig goeds van de menschen ondervonden ; die mij het naast waren, hadden me een lang bestaan van louter lijden berokkend. Mijn eenzaamheid — met mijzelf samen — was mij in die avonden en nachten een bitter, bitter geluk. Ik kan het niet anders noemen. Ik leed soms zeer in mijn alleenheid, maar voor niets ter wereld had ik die alleenheid toch willen ruilen voor den dwazen, leegen omgang met vroolijke, pratende, lachende menschen, die mij vreemden waren. . . . ."

Tot zoover gekomen, zuchtte de oude man diep, zijn dorre vingers rilden koortsig in de koele hand der jonge vrouw.

Het was allengs donkerder en donkerder geworden. Het vertrek, het huis, de tuin, de gansche wereld leek langzaam weggezonken in een dal vol duisternis.

„Willen we de lamp aansteken ?" vroeg de zoete stem der verpleegster.

„Neen, neen, nu ben ik niet bang, nu ik met u spreek, zuster", antwoordde hij na eenig wachten snel, als tot zichzelven komend uit een benauwenden droom, — „toèn wel. . . . toèn wel. . . . toèn in dien nacht, waarna ik niet meer alleen heb kunnen zijn. . . . en me hier heb aangemeld, hier tusschen zooveel menschen, en ik van mijn bitterzoete eenzaamheid afstand gedaan heb."

„Luister, zuster", deed hij fluisterend, en in den diepen schemer meende de verpleegster juist nog te zien, dat hij het hoofd oprichtte en met angstig gerekten hals roerloos kijkend rechtop zat — „luister, ik lag op mijn bed, toèn. . . . toèn dien nacht, denkend als gewoonlijk. Moe van het denken was ik in een vasten slaap gevallen. Ineens werd ik wakker. Waarvan kon dat zijn, zoo plotseling ? vroeg ik me af. Het was stil in de donkere slaapkamer. En toch leek het me of er geraas was geweest. Ik ging rechtop in mijn bed zitten, en luisterde, en hoorde niets, en ik voelde ineens als een ijzige kou de groote verlatenheid van mijn woning daar middenin de leege, zwarte akkers. Plotseling kraakte er iets, en dan was het weer stil. Met open mond zat ik te luisteren, mijn slagader in mijn keel bonsde. Mijn adem stokte, weer klonk het gekraak. — „Wie is daar ?" riep ik ineens, en mijn eigen stem joeg me schrik aan. Maar geen geluid klonk er meer. En nadat ik nog even geluisterd had, vond ik den durf om op te staan. Ik ben een oud man, maar ik heb wel moed. . . . ik hàd wel moed. Ik zocht naar de lucifers op mijn bedtafel, maar hoorde toen ineens stappen in de richting van de deur, die stappen waren snel maar heel zwaar. Ik kreeg ineens den inval om den dief den uitweg af te snijden, en liep hard vooruit langs den wand, maar mijn vooruitgestoken handen stuitten al op een lichaam. Ik was op het ergste voorbereid, en wilde den kerel aanvatten. Maar tot mijn ontzetting bood het lichaam geen weerstand, slap week het weg waar ik het heen duwde, en uit den mond klonk een stem door het donker, een stem vol afschuw, fluisterend, zuchtend bijna de woorden : „o, nee. . . ." Ik schrok zoo, dat ik den man losliet en achteruit week, mijn beenen trilden, het zweet brak uit al mijn poriën, een angst als een walg steeg mij naar de keel, en ik liet mij op een stoel, dien ik naast me voelde, neerzakken. De dief zuchtte diep, leek een poos te aarzelen, dan ijlde hij zonder zich in den weg te vergissen, de gang in, en rende door de straatdeur het huis uit. Ik hoorde het duidelijk, aldoor beweegloos op dien stoel zittend, zonder iets te doen, zonder één gebaar, één poging om hem te weerhouden, ja, zonder het licht aan te steken had ik hem laten begaan, want ik wilde hem niet weerhouden, ik wilde hem niet herkennen, ik wilde hem niet zien, ik wilde niet weten wie het was. . . . of beter gezegd, ik wist het. Begrijpt u, begrijpt u? Ik wist het. Ik had de stem herkend ; het was mijn zoon..."

In het nu volkomen duistere vertrek klonk een zeer lange trillende zucht, als van een bevrijding, nu het verhaal ten einde was, en een arme ziel zich ontlast had van een beklemmend geheim.

„Arme, arme man," deed zacht de zuster, en haar stem was als een eindelooze vrede.

„Sinds dien nacht dorst ik niet meer alleen te blijven", besloot de oude man, — „hij mocht nog eens terugkomen, en. . . . eens nièt meer vlùchten als ik hem betrapte. . . ."

„Het was toch niet goed, mijnheer Aertsen," sprak de zuster, na een poos „u in eenzaamheid te kwellen met uwe gedachten ; het gezelschap van menschen is goed voor u. Ge zult het bemerken. Ge moet de menschen niet schuwen ; zij wenschen u geen kwaad. Hun omgang zal u eerder troost geven."

„Ze zijn niet allen als u."

„Meer dan ge denkt zijn als ik. En velen zijn bèter."

„Neen, dat kàn niet. . . ."

„Toch wel, ge moet in de menschen gelòòven. . . ."

Aarzelend, pijnlijk den wrangen mond plooiend, zag hij haar aan. Zijn oogleden trilden. Dan ontspanden zich zijn barsche trekken.

„Ik wil het beproeven", zei hij, als overwonnen, „want al wat gij me zegt is goed."

En de stuursche en zwakke, in eenzaamheid verwilderde grijsaard voelde, dat hij het nu kunnen zou, en hij wierp een dankbaren blik naar het edele, goede gelaat der jonge vrouw tegenover hem.

Een zeldzaam décoratieve opname van het „Huis Ten Bosch" te 's-Gravenhage in de sneeuw. Rechts het vertrek waar H. K. H. Prinses Juliana dagelijks les krijgt.

Een foto vol actie en leven: sneeuwballen-gooiende-kinderen.

NEDERL. ROTOGRAVURE-MAATSCHAPPIJ, LEIDEN.